

Tallinna Linnatranspordi AS

Õppekava nimetus: Bussijuhi kiirendatud ametikoolitus

Õppekavarühm: Mootorliikurid, laevandus- ja lennundustehnika

Õppekava kood: BJ/KK Bussijuhi kiirendatud ametikoolitus

Õppekava maht: 140 akadeemilist tundi, sh. 78 auditoorset, 52 praktilist ja 10 sõiduõppe tundi

Õppekava koostamise alus: Õppe sisu on määratud järgmiste seadusandlike aktidega:

1. Majandus- ja taristuministri määrus 06.06.2018 nr 29 Autojuhi ameti- ja täienduskoolituse kord, koolituse õppekavad, nõuded autojuhi koolituse korraldamise õppekavale ja õppekava koostamise nõuded autojuhi teadmistele ja oskustele ning pädevustunnistuse vorm
2. Autoveo seadus
3. Täiskasvanute koolituse seadus 18.02.2015

Sihtrühm: Sõitjate veol tööd alustavad bussijuhid

Eeltingimused bussijuhi kiirendatud ametikoolituse alustamiseks:

- D-kategooria sõiduki juhtimisõiguse olemasolu
- Vanus vähemalt 24 aastat

Õpperühma maksimaalne suurus: 25 inimest

Õppekeel: eesti keel, vene keel.

Bussijuhi kiirendatud ametikoolituse üldeesmärk:

1. Anda vajalikud teadmised ja oskused töötamiseks sõitjateveo autojuhina (bussijuhina), et tagada sõitjatele turvaline sihtkohta jõudmine ning osutada neile korrektset ja meeldivat teenindust.
2. Omandada teadmisi ja oskusi, mis otseselt on seotud bussijuhi igapäevatööga ning täiendada D-kategooria kursusel omandatud teadmisi.

Bussijuhi kiirendatud ametikoolituse üldised õpiväljundid:

Pärast bussijuhi kiirendatud ametikoolituse kursuse läbimist peab kursuslane:

1. tundma bussijuhi tööd käsitlevat seadusandlust;
2. kasutama bussi juhtimisel ohutuid ja säästlikke juhtimisvõtteid;
3. teadma töö- ja puhkeajale esitatud nõudeid ning õigesti käsitsema sõidumeerikut;
4. oskama erinevate sõitjatega viisakalt suhelda ning neid korrektselt teenindada.

Õpikeskkond (õppemateriaalne baas ja õppevahendid):

Koolitus viiakse läbi tervisekaitse nõuetele (*valgustus, ventilatsioon*) vastavas õppeklassis. Lisaks on kasutada vajalikud abiruumid: ooteruum, garderoob, WC, eraldi asuv suitsuruum. Klassis on joogivee automaat. Õppeklass on varustatud kaasaegsete tehniliste õppevahenditega: arvuti ja multimeediaprojektor, paber-, magnet- ja puutetahvel, analoog- ja digitaalne sõidumeerik). Sõiduõpe viiakse läbi õppesõidukitega õppeplatsil ja liiklustingimustes. Praktika viiakse läbi tegevusluba omavas sõitjateveo ettevõttes vastavalt sõlmitavale koostöökokkuleppele.

Õppemeetodid ja õppekorralduse lühikirjeldus:

Koolituse läbiviimisel kasutatakse loenguvormi, rühmatöid, iseseisvat tööd, praktilisi töid ja õppesõitu. Õppeklass on varustatud kaasaegsete tehniliste õppevahenditega ning sellest tulenevalt kasutatakse õppeprotsessis visualiseerimist (arvuti ja multimeediaprojektor, paber-, magnet- ja puutetahvel, analoog- ja digitaalne sõidumeerik). Õppijatele jagatakse teemaga seonduv jaotusmaterjal, lisaks paber märkmete tegemiseks ja kirjutusvahend.

Nõuded koolituse lõpetamiseks:

Koolituse läbimine vastavalt õppekavas toodud mahule ning õppekavas kirjeldatud õpiväljundite saavutamist. Koolitus lõpeb eksamiga, kus osaleja vastab kirjalikult vähemalt 50-le küsimustele. Eksami tulemuste kohta koostatakse koolitaja poolt vastav protokoll.

Õppekava sisu:

Koolitusel käsitletavat teemad ja nende mahud:

1. Moodul. Tööõiguse alused – 10 t. Lektor Peeter Johannson

Eesmärk: Tutvustada ja selgitada õppijatele tööandjate ja töövõtjate vahelisi suhteid reguleerivaid õigusakte.

- 1.1. Töölepingu vormid, töölepingu sõlmimise, muutmise, pikendamise ja lõpetamise kord. Töötingimustest teavitamine, tööülesannete kirjeldus.

Töölepingus kajastuvad aspektid: tööaeg, töötingimused, Motivatsioonipaketid.

1.2. Töötaja kohustused, õigused ja vastutus. Puhkuse liigid, kestus tasustamine.

1.3. Sotsiaalsed garantiid. Töövaidlused ja nende lahendamise kord.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- teadma tööõiguse aluseid;
- tundma töösuhteid reguleerivaid õigusakte;
- oskama kirjeldada oma senist tööd ja enesetäiendamist ning koostada CV-d.

2. Moodul. Bussijuhi töö- ja puhkeaaja arvestus. Sõidumeeriku kasutamine – 8 t. Lektor Meelis Smitt

Eesmärk: Selgitada töö-, sõidu- ja puhkeaega reguleerivaid õigusakte - Liiklusseadus, Euroopa Parlamendi- ja nõukogu määrus nr 561/2006 ning seadustes ettenähtud töö-, sõidu- ja puhkeajast kinnipidamise vajalikkust.

2.1. Töö- ja puhkeaaja planeerimine ja arvestus. Juhi ja tööandja kohustused. Sõidu- ja puhkeaaja arvestuse kord.

2.2. Sõidukijuhi töörežiimid. Sõiduaeg, tööaeg, puhke- ja vaheaeg. Lubatavad kõrvalekalded ja erandid. Karistused töö- ja puhkeaaja rikkumise eest.

2.3. Analoog- ja digitaalse sõidumeeriku praktiline käsitlemine. Näited praktikast töö- ja puhkeaaja kasutamise kohta, erinevate olukordade analüüs.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- teadma bussijuhi töö-, sõidu ja puhkeaega reguleerivat seadusandlust;
- tundma bussijuhi töös ettetulevaid tüüpolukordi ja võimalikke kõrvalekaldeid ettenähtud töö- ja puhkeajast;
- oskama õigesti käsitseda sõidumeerikuid.

3. Moodul. Kindlustused ja vastutus – 8 t. Lektor Peeter Johannson

Eesmärk: Tutvustada kindlustuse olemust ja erinevaid liike, mis käsitlevad sõiduki osalemist liikluses (juhtimist) ja sõitjate teenindamist.

3.1. Kindlustuse põhimõtted. Kindlustustooted, kindlustuse erinevad vormid. Kindlustusleping, poliis. Vastutuse kindlustamine.

3.2.Liikluskindlustus. Kindlustusjuhtum. Liiklusõnnetuse tagajärjel tekkida võivad kahjud: isikukahjud, varakahjud. Liiklusõnnetuses tekkinud kahju hüvitamine, hüvitamise erijuhud. Kahju hüvitamise piirmäärad. Tagasinõuete alused.

3.3.Kaskokindlustus. Kindlustusobjekt ja lisakaitsed. Kaskokindlustuse kindlustusväärtused ja -summad. Kindlustusriskid. Liiklusõnnetuse vormistamine, blanketi „Teade liiklusõnnetusest“ täitmise kord. Liiklusõnnetusest teatamine.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- teadma kindlustuse põhialuseid;
- tundma erinevaid kindlustusliike;
- oskama täita liiklusõnnetuse korral vormikohast blanketti LÕ.

4. Moodul. Töökeskkond. Töötervishoid ja tööohutus. Liiklusohutus – 7 t.

Lektor Kristi Jõeorg

Eesmärk: Teavitada koolitatavaid sõidukijuhtide töökeskkonna turvalise ja tervist säästva töökeskkonna kujundamise olulisusest ja töötervishoiu osatähtsusest sõidukijuhtide töös.

4.1.Töötervishoiu ja tööohutusala seadusandlus. Töötervishoiu ja tööohutusala tegevuse korraldamine.

4.2.Tööohutusala juhendamine, ohutusjuhendid. Töötajate tervisekontrolli korraldamine.

4.3.Töökeskkonna ohutegurid. Riskianalüüsi läbiviimine. Isikukaitsevahendid ja esmaabi korraldus. Tööõnnetused ja kutsehaigused.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- tundma töötervishoidu- ja tööohutust käsitlevaid õigusakte;
- teadma, millised ohutegurid võivad esineda bussijuhi töös (töökeskkonnas);
- oskama õigesti kasutada isikukaitsevahendeid ja korraldada vajadusel esmaabi andmise.

5. Moodul. Sõiduki tundmine ja käsitlemine – 10 t. Lektor Meelis Smitt

Eesmärk: Anda sõidukijuhile vajalikke tehnilised teadmised sõiduki üldehitusest ning agregaatide, süsteemide ja seadmete tööst, mis tagavad bussi säästliku ja sihipärase kasutamise vastavalt valmistaja juhendile.

5.1. Sõitjateveo sõidukitele esitatavad tehnilised nõuded. Sõiduki juhi osa sõiduki kasutamisel vastavalt valmistaja poolt ettenähtud nõuetele. Sõiduki süsteemide ja seadmete väljasõidueelne kontrollimine ja tööks ettevalmistamine.

5.2. Sõiduki kasutusjuhend. Tehnohoolduse süsteem ja selle läbiviimise perioodilisus, hooldusvälp. Sõiduki tehnilise seisukorra kontrollimine. Sõiduki juhi tegutsemine tehnilise rikke ilmnemisel. Rikked, mille ilmnemisel on sõiduki edasine kasutamine keelatud.

5.3. Kütus, õlid, määrdeained, erivedelikud jt sõiduki hooldus- ja kasutumaterjalid ning nende säästlik kasutamine. Pesu- ja puhastusvahendite keskkonnasäästlik kasutamine.

5.4. Sõiduki lisavarustus (komplektsus), mis tagavad turvalise sõitjate teenindamise sõidu ajal ja peatumisel (hädapeatumisel). Sõiduki erinevad juhiabisüsteemid.

5.5. Sõidukite tehnajärelevalve süsteem ja rakendamise kord. Tehnoülevaatus, selle perioodilisus ja bussi tehnoseisundile esitatavad nõuded. Bussijuhi tegevus tehniliste rikete ilmnemisel teel, sõidu käigus.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- tundma sõiduki kasutusjuhendit;
- teadma, millised nõuded kehtivad sõiduki tehnilisele korrasolekule;
- oskama kasutada sõidukit keskkonnasäästlikult ning õigesti tegutsema tehniliste rikete ilmnemisel.

6. Moodul. Sõiduki turvaline ja keskkonnasäästlik juhtimine – 10 t.

Lektor Peeter Johannson

Eesmärk: Anda sõidukijuhile ülevaade võimalustest, kuidas tema poolt kasutatavad sujuvad ja ökonoomsed juhtimisvõtted avaldavad mõju kütuse kulu vähenemisele ning mistõttu saab sellega omakorda tagada ümbritseva looduskeskkonna puhtus, sh õhusaaste vähenemine.

- 6.1. Heitgaasides sisalduvad kahjulikud ained ja ühendid ning nende mõju inimese organismile ja looduskeskkonnale. Heitgaaside kahjulike mõjude vähendamise võimalused.
- 6.2. Sõiduki kütuse kulu mõjutavad tegurid: sõiduki tehniline seisukord, tee- ja ilmaolud ning muud sõidutingimused. Sõiduki üldine tehniline korrasolek, õigeaegne diagnostika ja vajadusel remont kui kütuse säästu tagatis.
- 6.3. Ohutu ja säästliku sõiduviisi analüüs. Sõiduki juhtimise dünaamika, sõidukile kui liikuvale objektile mõjuvad erinevad jõud. Sujuva ja ökonoomse juhtimisviisi olemus ning soovitatavad juhtimisvõtted erinevates liiklusoludes.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- teadma sõiduki mootorite heitgaasidest põhjustatud ümbritsevat keskkonda kahjustavat olemust;
- teadma, millised nõuded kehtivad sõiduki tehnilisele korrasolekule, millest tekib kütuse kulu ning kuidas tema käitumine seda mõjutab;
- oskama kasutada sõiduki juhtimisel kütust säästvaid ja seetõttu keskkonda vähem saastavaid juhtimisvõtteid.

7. Moodul. Liiklus- ja suhtlemispsühholoogia – 12 t. Lektor Inna Gorislavskaja (Eda Mölder)

Eesmärk: Anda sõidukijuhile teadmised liiklus- ja suhtlemispsühholoogiast ning oskused analüüsida, kontrollida ja juhtida oma käitumist erinevates liiklusolukordades ning suhtlemisel kaasliiklejate ja sõitjatega.

- 7.1. Liiklusalase teabe vastuvõtmise protsess reageerimisest kavandatava tegevuseni. Erinevate liiklusolude tajumine. Inimese psühhofüsioloogilised omadused.
- 7.2. Sõidukijuhi töös esinevad esmatähtsad psüühilised protsessid. Mõtlemine ja tähelepanu jaotamise võime. Nägemismeele osatähtsus liiklusalase teabe hankimisel. Nägemisteravus, tähelepanu jaotamine ja ümbersuunamine, silma adaptatsioon.
- 7.3. Väsimustunnused ja väsimuse mõju liiklusohutusele. Alkoholi, narkootiliste ja psühhotropsete ainete mõju tajule, nägemisele, koordinatsioonile, enesehinnangule. Ohud sõiduki juhtimisel haigus- või väsimusseisundis, mis takistavad liiklusolude täpset tajumist.
- 7.4. Agressiivsus ja riskeeriv käitumine liikluses. Stressifaktorid liikluses ja ühistranspordis. Psühhotraumad, nende mõju käitumisele ja

otsustusprotsessile. Tundeelamuste (emotsionaalsuse) mõju mõtlemisvõimele, tähelepanule ja reageerimisajale.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- teadma inimese psühhofüsioloogilisi omadusi, liiklusalase jm teabe vastuvõtmise protsessi, mis mõjutavad otseselt tema edaspidist tegevust ja käitumist;
- tundma põhjuseid, mis võivad mõjutada juhi käitumist erinevates olukordades ja suhtumist kaasliiklejatesse ning sõitjatesse;
- oskama analüüsida ja kontrollida oma ja teiste liiklejate, samuti sõitjate tegevust ja käitumist ning võtta vastu otsuseid;
- oskama kujundada positiivset hoiakut teiste liikluses osalejate ja sõitjate suhtes ning suhtlema sõitjatega korrektselt.

8. Moodul. Sõitjate teenindamine – 12 t. Lektor Inna Gorislavskaja (Eda Mölder)

Eesmärk: Anda ühissõiduki juhtidele teadmised klienditeeninduse põhialustest, mis on vajalik ametialase kvalifikatsiooni saavutamiseks ning luua tingimused tööga edukaks toimetulekuks.

- 8.1. Teenindusühiskonna mõiste. Teeninduse mõiste, olemus ja kvaliteet. Kliendi mõiste. Kasutatavad teenindusvormid. Teeninduse printsiibid (sõitjate teenindamise põhialused) Käitumismudelid ja nende analüüs. Erinevate käitumisstiilidega arvestamine ja nendega toimetulek.
- 8.2. Teenindamise tase. Teenindaja ametioskus. Lojaalsus. Teenindaja tegevus teenindamisel. Sõitja kui kliendi soovid, ootused ja nõudmised bussijuhile kui teenindajale.
- 8.3. Sõitjasõbraliku teenindamise atmosfääri kujundamine. Teenindusatmosfäär, teeninduslik käitumine. Teenindaja käitumismall, sõitjasõbralikkus.
- 8.4. Erinevad sõitjate rühmad: erivajadusega sõitjad, lapsed vanurid, nn „probleemsed sõitjad“. Võimalikud eettulevad konfliktid või pingelolukorrad sõitjate teenindamisel ning nendega toimetulek. Kuidas tulla toime rahulolematu (pretensioonika) sõitjaga.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- mõistma oma rolli sõitjate teenindajana;

- teadma sõitjate teenindamise aluseid ja teenindusele esitatavaid tööandja nõudeid;
- täitma bussijuhile kui sõitjate teenindajale esitatavaid nõudeid;
- oskama kontrollida ja suunata oma käitumist sõitjate teenindamisel ning toime tulla erinevate sõitjate gruppide ja erinevalt käituvate sõitjatega, lahendada võimalikke konfliktolukordi;
- oskama arvestada sõitjate ootuste ja soovidega ning kujundada positiivset, sõitjasõbralikku keskkonda.

9. Moodul. Bussi juhtimine. Õppesõit – 10 t. Lektor Peeter Johannson

Eesmärk: Sõitjaid teenindavate erinevat marki busside juhtimis-, abi- ja turvaseadmetega tutvumine, juhtimisoskuse täiustamine ning sujuva sõidustiili kinnistamine bussi juhtimisega erinevatel liinidel.

- 9.1. Tutvumine bussijuhi töökohaga: juhtimisseadmete asukoht ja käsitsemine, näidikute ja märgutulede plokk (paneel). Vajadusel juhi istme, peeglite ja rooli asendi reguleerimine.
- 9.2. Bussi ettevalmistamine töötamiseks liinil. Tehnilise seisukorra kontrollimine enne mootori käivitamist. Bussi välimuse ja salongi puhtuse ning kompleksuse (tulekustuti, apteek, ohukolmnurk, haamrid avariiväljapääsude avamiseks, vajalike infokleebiste olemasolu jne.) kontrollimine. Mootori käivitamine, bussi süsteemide ja seadmete (sh. uste avamise-sulgemismehhanismi) korrasoleku kontrollimine.
- 9.3. Bussiga liikumise alustamine parkimisplatsilt, juhtimisseadmetega kohanemine, veelkordne tehnilises korrasolekus veendumine (pidurite toimimine). Manööverdamine parkimisplatsil väikesel kiirusel.
- 9.4. Bussi juhtimine linnaliikluses, bussi sõiduomaduste tunnetamine, liiklusvooluga kohanemine. Tee- ja Ilmastikutingimustega ning liiklusoludega arvestamine.
- 9.5. Bussi juhtimine erinevatel etteantud marsruutidel (liinidel). Sõiduplaanist (ajagraafikust) kinnipidamine, kõikides ettenähtud peatustes peatumine. Säästlike sõiduvõtete rakendamine ja vajaliku sõidusujuvuse saavutamine.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- tundma erinevate busside juhtimisseadmeid;
- teadma bussi sõiduks ettevalmistamisega seotud tegevusi ja bussijuhi kohustusi;

- oskama õigesti käsitseda bussi juhtimis- ja abiseadmeid;
- oskama juhtida bussi sujuvalt ja ohutult, pidama kinni sõiduplaanist (ajagraafikust).

10. Moodul. Praktika sõitjateveo ettevõttes – 52 t. Lektor Peeter Johannson

Eesmärk: Kinnistada koolitusel omandatud teoreetilisi teadmisi ning edasi arendada bussijuhi edukaks töötamiseks vajalikke oskusi, tagades sellega sõitjate kvaliteetse teenindamise. Sõitjateveo ettevõtte struktuuriga tutvumine ja töökorralduse tundmaõppimine.

- 10.1. Ettevõtte üldstruktuur, allüksused ja nende tegevussuunad. Liikluskorraldus sõitjate veol (dispetšerteenistus).
- 10.2. Bussijuhi tööd reguleerivate õigusaktide ja ettevõtte sisest töökorraldust reguleerivate juhendmaterjalide tundmaõppimine. Bussijuhile töötamiseks vajalik dokumentatsioon: töökorralduse reeglid, töögraafik, sõiduplaan, sõiduleht-volikiri, piletimüügi eeskiri.
- 10.3. Sõitjate veol kasutatavad mõisted: liin, ring, veoots, regulaarsus, intervall, nullsõit. Bussijuhi tööpäeva reglementeerivad aspektid: töö algus, ettevalmistus-lõpetusaeg, väljasõit garaazist, liiniöö algus, vaheajad, töö lõpp.
- 10.4. Erinevatel liinidel sõitvate bussijuhtide töö tähelepanelik jälgimine ja tegevuste fikseerimine: sõidu sujuvus, peatustes peatumine, suhtlemine sõitjatega, piletimüük, sõiduplaanist kinnipidamine. Bussijuhi tegevuse analüüsimine, kokkuvõtete ja järelduste tegemine ning omapoolsete tähelepanekute esitamine.
- 10.5. Piletimüügi eeskiri. Sõidutariifid, sõidusoodustused. Kassaaparaadi käsitsemine: töö alustamisel ja personaalsel sisselogimisel, piletimüügil, piletimüügist päeva kokkuvõtte tegemisel, töö lõpetamisel ja väljalogimisel. Piletimüügi tulemi arvestamine ja sularaha äraandmise kord, sularaha lugemise ja tulemi fikseerimise automaadi käsitsemine.
- 10.6. Busside remondi- ja hoolduse süsteemiga tutvumine. Autoremonditöökoja struktuur ja töökorraldus. Remonditellimuse esitamise kord tehnilise rikke ilmumisel ja tehnilisel põhjusel tagasipöördumise vormistamine. Tehnilise abi andmine liinil.
- 10.7. Busside tankimise kord ja kütuse kulu jooksev arvestus eraldi iga bussi kohta (päevas, kuus). Pesula kasutamine (välispesu, salongipesu, altpesu) ning salongi koristamine ja istmete puhastamine.

Õpiväljundid. Pärast mooduli läbimist peab kursuslane:

- teadma sõitjateveo ettevõtte üldstruktuuri ja bussivedudega seonduvat töökorraldust, kus ta praktikat sooritas;
- tundma bussijuhi tööd reguleerivaid õigusakte ja ettevõtte sisemist töökorraldust reguleerivaid juhendmaterjale ja dokumentatsiooni;
- oskama jälgida, hinnata ja analüüsida bussijuhtide tööd;
- Oskama kasutada kassaaparaati, validaatorit, sõidumeerikut, navigatsiooni seadet.

11. Moodul. Eksam – 1 t.

Kasutatavad koolitusmaterjalid ja õppevahendid:

1. Koolitajate koostatud konspektid, audiovisuaalsed õppematerjalid õppekavas toodud teemade kohta.
2. „Bussijuhi õppematerjal“ Eesti Autokoolide Liit (EAKL) 2014 ISBN 975-9949-9155-6-9
3. Õppeklass on sisustatud vajaliku esitlustehnikaga: multimeediaprojektor, ekraan, paber, magnet- ja puutetahvel, videokaamera, valge kirjutustahvel.
4. Sõidumeeriku simulaator (digitaalne, analoog)
5. Õppebussid:
 - a) 903 TAK Volvo Carrus B12
 - b) 937 TAK Volvo Carrus B10B-58

Õppekava koostas:

Peeter Johannson, Tallinna Linnatranspordi AS koolituse projektijuht, lektor

e-post: peeter.johannson@tallinnlt.ee

telefon: 5111 909